

Sonkajärven kunnan laaja hyvinvointikertomus 2017-2021

Sisällys

Johdanto	2
HyTe vastuutahot ja organisointi	2
Edellisen valtuustokauden 2013-2017 arviointi ja yhteenveto	2
Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2021.....	4
Arviointi	8

Johdanto

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326 § 12 mukaan kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Käsillä oleva hyvinvointikertomus on laadittu vuosille 2017-2021.

Terveydenhuoltolain mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisentavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia. Lisäksi kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot.

HyTe vastuutahot ja organisointi

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tapahtuu yhteistyössä kunnan eri toimialojen ja muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Sonkajärven kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **koordinointi** on organisoitu seuraavasti:

Vastuutaho	Tehtävät	Kokoonpano
HyTe-ryhmä	Terveydenhuoltolaki 12 § mukaiset tehtävät	Kunnanjohtaja (pj.) Kunnansihteeri (siht.) Kunnaninsinööri Sivistystoimen esimies Varhaiskasvatuksen vastaava Kirjastonjohtaja/kansalaisopiston rehtori Nuoriso- ja liikuntasihteeri Työllisyysihminen Palvelusihminen/kyläasiamies Luottamushenkilöiden edustajat Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymän edustaja
HyTe-koordinaattori	Koordinoi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta ja toimii HyTe-ryhmän sihteerinä. Hyte-koordinaattorina toimii kunnansihteeri.	
Ehkäisevän päihdetyön vastuutoimielin ja yhdyshenkilö	Koordinoi kunnan ehkäisevää päihdetyötä. Vastuutoimielin on sivistyslautakunta ja yhdyshenkilö nuoriso- ja liikuntasihteeri.	
Kyläparlamentti	Toimii yhdistysten yhteistyöfoorumina. Kyläparlamentin toimintaa koordinoi palvelusihminen/kyläasiamies, joka on myös HyTe-ryhmän jäsen.	Kylien ja yhdistysten edustajat Palvelusihminen/kyläasiamies (siht.)

HyTe-ryhmä vastaa laajan hyvinvointikertomuksen valmistelusta. Kertomuksen koostaa yhteen HyTe-koordinaattori. Tämä laaja hyvinvointikertomus on valmisteltu syksyn 2018 aikana HyTe-ryhmän kolmessa kokouksessa ideariihi-periaatteella.

Edellisen valtuustokauden 2013-2017 arviointi ja yhteenveto

Alla olevassa taulukossa esitetään vuosien 2013-2017 laajan hyvinvointikertomuksen mukaisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja toteuma vuodelta 2017 sekä aikaisemmilta vuosilta, mikäli ne ovat saatavilla.

Tavoitteet:	Toimenpiteet:	Arviointimittarit:	Toteuma 2017 (suluissa edelliset toteumatiedot, jos ne ovat saatavilla):
Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen lähipalvelujen saatavuus on hyvä	Vuosittaiset palvelusopimusneuvottelut	Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien lukumäärä/ 1 000 asukasta	1 599 (2016: 1 362; 2015: 1 290; 2014: 1 092)
Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu on maltillinen (<2 %/v)	Vuosittaiset palvelusopimusneuvottelut	1. Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu-prosentti 2. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa/asukas	1. -3,2 % (2016: -0,8 %; 2015: 4,4 %) 2. 4 121 eur/asukas (2016: 4 127; 2015: 4 096)
Työllisyyden parantaminen	Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen	1. Työllistettyjen ja työllistämistoimenpiteiden piirissä olleiden henkilöiden määrä tilikauden aikana 2. Työmarkkinatuen kuntaosuus, eur 3. Työmarkkinatuen kuntaosuuden nousu-/lasku-prosentti verrattuna edelliseen vuoteen	1. Pitkäaikaistyöttömät: 19 henkilöä (2016: 22; 2015: 27) 2. 0,249 milj. euroa (2016: 0,282; 2015: 0,294) 3. -11,7 % (2016: -4,1 %; 2015: 14,8 %)
Nuorisotakuun toimeenpano	Nuorten työllistäminen	Työllistettyjen ja työllistämistoimenpiteiden piirissä olleiden nuorten määrä tilikauden aikana	6 henkilöä (2016: 3; 2015: 6)
Lapsiperheiden tarpeiden mukaisen päivähoidon järjestäminen	Hoitomuoto järjestetään perheen ensisijaisen tarpeen mukaan	Suurin osa perheistä (90 %) saa päivähoitopaikan ensisijaisen toiveen mukaan	95 % (2016: 94 %; 2016: 94 %)
Päivähoidon saatavuus on hyvä	Päivähoito järjestetään mahdollisimman nopeasti	Päivähoitopaikan järjestämiseen käytetty aika	Äkillinen tarve < 2 viikkoa (< 2 viikkoa) Tavanomainen tarve < 4 kuukautta (<4 kuukautta)
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen	Yhteistyön kehittäminen koulun ja kodin välillä Päivähoidon ja koulun tukipalvelujen järjestäminen Etsivän nuorisotyöntekijän työn jatkumisen turvaaminen	1. Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta 2. Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa 3. Tukipalvelut on järjestetty 4. Kunnassa on etsivä nuorisotyöntekijä	1. 98 % (2016: 100 %; 2015: 100 %) 2. 100 % (2016: 100 %; 2015: 100 %) 3. Tukipalvelut on järjestetty osana Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelusopimusta sekä omana toimintana. 4. Kunnassa on yksi etsivä nuorisotyöntekijä.

Ikäihmisten/vanhusten osallistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy	Vanhusneuvoston toiminnan tukeminen	Vanhusneuvoston kokousten määrä	5 (2016: 4; 2015: 6)
Nuorten osallistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy	Nuorisovaltuuston toiminnan tukeminen	1. Nuorisovaltuuston kokousten määrä 2. Nuorisovaltuuston järjestämien tapahtumien määrä	1. 12 (2016: 15; 2015: 14) 2. 10 (2016: 10; 2015: 10)
Yhteistyön kehittäminen yhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa	Yhteisten tilaisuuksien järjestäminen liikunta- ja urheiluseurojen kanssa Kyläparlamentin toiminnan tukeminen	1. Yhteisten tilaisuuksien ja tapahtumien määrä 2. Kyläparlamentin kokousten ja tapahtumien määrä	1. 2 (2016: 2; 2015:2) 2. 4 (2016: 4, kokousten määrä)

Yhteenvedona päättyneestä valtuustokaudesta voidaan todeta, että perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen lähipalvelujen saatavuus on parantunut ja samalla on saatu hillittyä sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua. Vuonna 2017 sosiaali- ja terveydenhuollon menot pienenevät 3,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Myös vuonna 2016 SOTE-menot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna.

Eriyksen hyviä tuloksia on saatu aikaan työllisyyden osalta: Työmarkkinatuen kuntaosuus pieneni 11,7 prosenttia vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna. Myös vuonna 2016 työmarkkinatuen kuntaosuus pieneni edelliseen vuoteen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pienentynyt johdonmukaisesti.

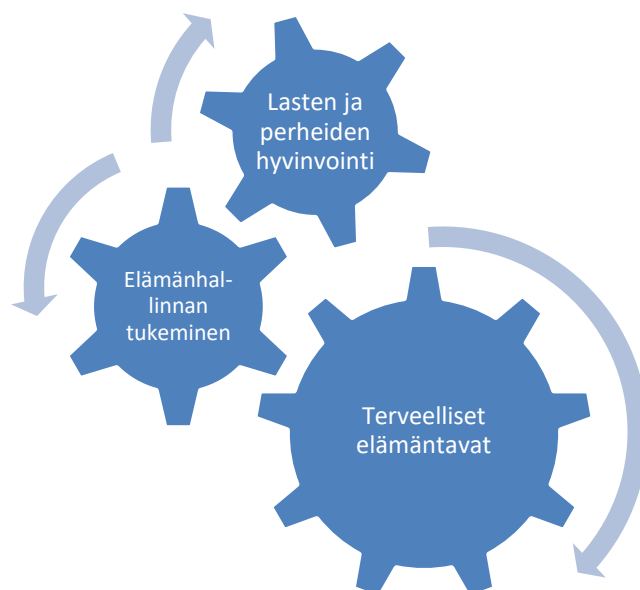
Päivähoidon saatavuus ja hoitopaikan järjestyminen perheen ensisijaisen toiveen mukaisesti on ollut koko valtuustokauden ajan hyvällä tasolla. Etsivän nuorisotyöntekijän resursointi on ollut kunnossa. Päästötodistuksen ja toisen asteen koulutuspaikan saaneiden osuus on ollut hyvällä tasolla ja vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kyläparlamentti ovat toimineet aktiivisesti.

Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2021

Sonkajärven kunnan hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2021 pohjautuu kuntastrategiaan 2017-2021. Kuntastrategiassa yhdeksi kunnan kuudesta menestystekijästä on määritelty kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Menestystekijälle on asetettu edelleen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Mittarien tavoitearvot täsmennetään vuosittain talousarviossa. Tässä laajassa hyvinvointikertomuksessa kuntastrategian mukaisia tavoitteita tarkennetaan edelleen.

Tavoitteiden asettamisessa huomioidaan myös Pohjois-Savon alueellinen hyvinvointikertomus 2018-2021, jossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiksi on valittu hyvä mielenterveys ja päihteiden käytön vähentäminen, riittävä toiminta- ja työkyky, yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuuden lisääminen sekä ympäristön terveys ja arjen turvallisuus.

Sonkajärven kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet valtuustokaudelle 2017-2021 näkyvät alla olevassa kuvassa. Painopistealueet ovat lasten ja perheiden hyvinvointi, elämänhallinnan tukeminen sekä terveelliset elämäntavat.

Kuva 1. Hyvinvointisuunnitelman 2017-2021 painopistealueet.

Painopistealueisiin liittyvät toimenpiteet, vastuutoimielimet ja -tahot, aikataulut sekä tavoitteiden toteutumisen arviointitavat/mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa.

Tavoite	Toimenpiteet	Toimielin	Tulosyksikkö/ vastuutaho	Aika- taulu	Arviointitapa/ mittari
1. Lasten ja perheiden hyvinvointi	1.1 Viskari-hanke (maksuton 20 h/vko varhaiskasvatus 5-vuotiaille)	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	2018-2019	Osallistujamäärä ikäluokasta, %
	1.2 Perheentalo -toiminnan (avoin kohtaamispaikka) käynnistäminen	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	2019	Perheentalo -toiminta on käynnistetty Kävijämäärä
	1.3 Moniammatillisten työryhmien toiminnan vahvistaminen (varhainen puuttuminen)	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus ja koulutoimi	2019	Varhaiskasvatuksen ja koulutoimen henkilöstö, joka koulutettu lapset puheeksi -menetelmän käyttöön, % Lastensuojelun avoimuusavun tukitoimien piirissä 0 - 17 -vuotiaiden osuus, vertailu muihin Ylä-Savon SOTE-kuntiin, %
	1.4 Erityiskasvatuksen ja -opetuksen resursoinnin vahvistaminen	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	2019	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on rekrytoitu

	1.5 Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa.	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus ja koulutoimi	2019	Yrityskylä -toimintaa järjestetään. Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa.
	1.6 Lapsiperheille sopivasta asuntotarjonnasta huolehtiminen	Kunnanhallitus	Sonkakoti Oy	2017-	Asunnon saaneet asuntota hakeneista, % Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat kaikista lapsiasuntokunnista, %
	1.7 Tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen (esim. päiväkodit, koulut, harrastuspaikat).	Tekninen lautakunta	Tilapalvelut	2017	Käytössä olevat tilat ovat terveellisiä ja turvallisia
	1.8 Monenlaisen osaamisen arvostaminen	Sivistyslautakunta		2017	Ansoituneiden kuntalaisten huomioiminen/palkitseminen
	1.9 Nuorille ja lapsille suunnattavat tapahtumat/retket	Sivistyslautakunta	Koulutoimi Nuoriso- ja liikuntatoimi Kulttuuritoimi Seurakunta Järjestöt ja yhdistykset	2017	Tapahtumien/retkien lukumäärä, vuosi
2. Elämänhallinnan tukeminen	2.1 Ikäihmisten päihteiden käytön ehkäiseminen, eläkkeelle siirtymisen tuki, mielekkään tekemisen mahdollistaminen	Sivistyslautakunta Vanhus- ja vammaisneuvosto	Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori Seurakunta Järjestöt ja yhdistykset	2017	Eläkeläisten matkailun kynnyksen harrastusmahdollisuudet Depressiolääkkeitä korvausta saaneet 65 vuotta täyttäneet vastaavanikäisestä väestöstä, % Päihdesairauksien vuodeosasto-ohjauksen 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

	2.2 Kunnan työllistämistoiminnan jatkaminen ja kehittäminen	Kunnanhallitus	Yleishallinto/työllistäminen	2017	Työttömyys, % Pitkäaikaistyöttömyys, % Nuorisotyöttömyys, % Työttömät työllistämistoimenpiteissä, lkm
	2.3 Lasten ja nuorten tunne- ja itse-säätelytaitojen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus ja koulutoimi	2017	Oppilashuollon tukipalvelujen saataavuus Muun käytettävissä olevan henkilöresurssin riittävyys "Rölli-ryhmä" on toiminnassa
	2.4 Oppimispolun turvaaminen (koulupudokkuuden ennaltaehkäiseminen), koulutyöntekijän työpanoksen suuntaaminen perusopetuksessa erityisesti 6.-9. luokkalaisiin	Sivistyslautakunta	Koulutoimi	2019	Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17 - 24 -vuotiaita vastaavanikäisestä väestöstä, %
	2.5 Toisen asteen opiskelijoiden tukeminen tutkinnon saavuttamiseen	Sivistyslautakunta	Koulutoimi	2019	Etsivän nuorisotyön resursointi Oppilashuollon tukipalvelujen saataavuus
3. Terveelliset elämäntavat	3.1 Koko perhe liikkuu (maksuttomat perhevuorot liikuntahallilla, liikuntasalissa ja jäähallilla)	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi	2018	Varatut perhevuorot, lkm
	3.2 Liikuntahaasteet, esim. hiihtohaaste, pyöräilyhaaste)	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi	2019	Haasteiden ja osallistujien lukumäärä
	3.3 Eri liikuntamuotojen kokeiluun kannustaminen: liikuntavälineitä lainaan kirjastolta (esim. maastopyörä, sup-lauta, sukset, lumikengät, sähköpyörä)	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi Nuorisovaltuusto	2020	Lainausten lukumäärä

	3.4 Urheilu- ja liikuntaseuroille myönnetään toiminta-avustuksia esim. välineiden hankintaan	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi	2017	Myönnetyt avustukset, €/v
	3.5 Yleishyödyllisten yhteisöjen avustukset ja hankkeet	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi	2017	Myönnetyt avustukset, €/v
	3.6 Liikuntapaikkojen käyttö maksutonta/edullista ja houkuttelevaa, mahdollista myös ilman liittymistä seuraan	Sivistyslautakunta	Liikuntatoimi	2017	Liikuntapaikkojen käyttömaksut
	3.7 Varhaiskasvatuksen ja koulun ruokailusuositusten viestiminen vanhemmille	Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus ja koulutoimi	2019	Huoltaja- ja koulu-terveyskyselyt
	3.8 Välipalan tarjoaminen koulussa kokeiluna	Sivistyslautakunta	Koulutoimi	2018-2019	Kokeilu tehty

Toimenpiteet ja aikataulut tarkastetaan ja tarvittaessa täsmennetään vuosittain.

Sonkajärven kunta on sitoutunut hyvinvointisuunnitelman lisäksi myös seuraaviin ohjelmiin/suunnitelmiin:

- Sonkajärven ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelma 2017-2019
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017-2021
- Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2016-2020 (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä)
- Ylä-Savon kuntien yhteinen maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2016-2019

Arviointi

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä. Laaja hyvinvointikertomus, jossa arvioidaan koko valtuustokauden tavoitteiden toteutumista ja asetetaan seuraavan valtuustokauden painospistealueet ja tavoitteet, laaditaan seuraavan keran vuonna 2021.

